

Det, der bliver.

Herrens Ord bliver evindeligt.
(1. Pet. 1. 24.)

HYRDE.

Johs. 10, 11—16.

Af Sognepræst A. Quistgaard,
København.

Naar Kristus gennem sit Ord og sin Gerning taler til os, da er hans Maal at finde Genklang i Menneskehjertet.

I vort Ny Testamente findes mange saadanne fuldtone Svar paa Kristi Ord til os.

Naar Johannes saaledes i sit første Brev stille og enkelt siger: Gud er Kærlighed, eller naar Paulus i første Korinthierbrev, 13. Kapitel synger Kærlighedens Pris saa fuldtone, at maaske intet Menneskeord naar paa Højde dermed, da har vi her i Gensvaret fra Menneskehjertet paa Herrens Ord: Saa har Gud elsket Verden, at han gav sin enbaarne Søn.

Det Svar, som Kristus venter af os paa sit Ord til os i Dag: Jeg er den gode Hyrde, er da dette: Herren er min Hyrde, mig skal intet fattes.

Dette Svar bor utvivlsomt i hvert ærligt Kristenmenneskes Hjerter; vi føler kun, hvor svært det er at sige helt og fuldt, hvad Kristus er for os; at finde rette Ord for det største, vi møder, er kun givet de rene af Hjertet, vi andre stammer paa Svaret. Og dog er der intet, vi hellere vil tale om.

Ja, han er vor Hyrde. Vi lagdes i hans Arme, da vi indlemmedes i Menigheden. Dette er vor Ankerplads under Livets Storme, thi saa mange som tog imod ham, dem gav han Magt til at vorde Guds Børn.

Jo længere vi lever, des stærkere tyr vi ind i dette: vi er Guds Børn; thi vi erfarer, at udenfor Kristus er der ingen Frelse.

De andre Førere, ja mange af dem er som de utro Lejesvende, der flyr, naar Faren kommer, og ingen, ikke en eneste af dem, kan frelse os fra Synden, redde os fra Fortabelsen.

Men Kristus bliver os stærkere og større, jo nærmere vi kommer ham; derfor er der tryk på at være hos ham, han fører os til de bløde Græsange og til de sagte rindende Vande.

Og han vederkvæger vor Sjæl. Det er Livet at være hos ham.

Vor rene Ungdomsglæde kom fra ham. Naar Ungdomstiden staar saa lys og dejlig for vor Erindring, er det ikke, fordi der ikke var Pletter og Fald, men hans Kærlighed gennemglødede vort Hjerter, saa Slaggerne skiltes fra, og vi kom til at brænde for, hvad der er sandt og rent. Og vi fryder og glæder os, naar vi i den danske Ungdomsskov ser unge vokse op, der er naaet langt videre, end vi var, i Tro og Kraft, — det er os et Vidnesbyrd om, at der ingen Grænser er for Kristi Magt.

Og vor Manddoms Daad vies af ham. Derfor kender vi Arbejdets Glæder, derfor lægger vi os i Selen fulde af Haab og Tro paa Sejren og forstaar mindst af alt sure og modfaldne Kristne.

Og derfor er det vor stille Bøn og vort umistelige Haab, at skal vi end vandre gennem Dødens Skyggers Dal, saa vil vi ikke frygte, thi han er med os.

Middelalderens Evangeliebøger.

Af H. P. Hansen.

Irland var i Middelalderen Europas Dronning i Kunst og Lærdom. Medens Barbarerne herge de det sydlige Europa, tog Videnskabsmænd alle Vegne fra deres Tilflugt til den grønne Ø, omskyllet af Atlanter- og Nordhavets stærke Bølger. Da græsk Lærdom gik til Grunde i det vestlige Europa, stod den i fuldt Flor i de irske Klostre.

Irland var i Besiddelse af en gammel Kultur, der strakte sig tilbage til Hedenskabets Tider, men som med Kristendommens

Indførelse kom til fuld Blomstring. Man havde den Sædvane, baade i Familier og Klostre, at holde store Manuskriptbøger af blandet Indhold. Man lod i disse Bøger indskrive saadanne litterære Ting, som ansaa det for værdt at bevare, ligesom Ridderfruerne paa de gamle Borge havde Visebøger, hvori de indførte, hvad de lærte af omreisende Sangere. Flere af disse Bøger, der indeholdt Digte, Fortællinger, Biografier o.s.v., var undertiden meget store og betydelige litterære Monumenter, der blev holdt i stor Værdi, ligesom de af Videnskabsmænds nød stor Anseelse som Magasiner for gammel keltisk Aandsliv og i mange Tilfælde havde særlige Navne. Flere af disse gamle Familiebøger, der er Vidnesbyrd om Irenes høje litterære Kultur, er endnu opbevarede og kan ses i de historiske Samlinger i Dublin.

Der var ogsaa en rig religiøs Litteratur i Middelalderens Irland. Afskrifter af Evangelierne eller andre Dele af den hellige Skrift, der enten var skrevne af eller ejedes af kendte Missionærer, blev opbevaret af følgende Slægter med stor Omhu. Og det var almindelig Skik at nedlægge dem i kunstnerisk udførte Skriner. Mange saadanne gamle Skriner med deres kostelige Indhold er endnu opbevaret, som oftest er de prydede med Arbejde i Guld, Sølv eller andet Metal indlagt med kostbare Stene.

I det nationale Museum i Dublin ses et Sølvskrin, der indeholder en latinsk Oversættelse af Evangelierne, skrevet paa Pergament. Skrinet er tredobbelt, det inderste Lag er af Træ, det følgende er af Kobber belagt med Sølv, og det yderste af Sølv belagt med Guld.

Der er god Grund til at tro, at denne latinske Evangeliebog er den samme, som Patrick skænkede sin Discipel MacCarthenn.

Den største litterære Skat, Irland ejer, er dog nok den saakaldte Kellsbog, en latinsk Gengivelse af de fire Evangelier, der bærer sit Navn efter Stedet, hvor den blev opbevaret i flere Aarhundreder. Den første Omtale af denne sjældne Bog forekommer omkring ved Aar 1000, hvor det berettes, at „Columkilles store Evangeliebog — den vestlige Kirkes betydeligste Relikvi —“ var stjaalet bort fra Sakristiet i Kells. Den blev ikke længe efter genfundet, men dens Guldbind var borte.

Kellsbogen, der menes at være skrevet i det syvende Aarhundrede, er en af de skønneste Evangeliebøger, der findes bevaret fra Middelalderen. Hvert Vers begynder med et kunstnerisk ornamenteret Bogstav og Kunstneren har udfoldet den største Flid i Retning af Variation i Bogstavernes Udstyr.

Miss Stoke, der omhyggeligt har studeret Bogen, skriver om den i „Early Christian Architecture in Ireland“: Intet nok saa omhyggeligt Forsøg paa at gengive en af denne Bogs Sider ejer den Fuldkommenhed i Udførelse eller den rige Farveharmonie, som er ejendommeligt for denne underfulde Bog. Det er ingen Overdrivelse at sige, at som med Naturens mikroskopiske Tegning, jo større førstørende Hjelpe-middel der lægges over den des bedre ses dens Fuldkommenhed. Ikke en eneste falsk Sammenslyngning eller ujævn Slynngning i Spiralerne, ikke det svageste Spor af en rystende Haand eller en fraværende Tanke kan paavises. Dette er selve Arbejdets og Hengivelsens Lidenskab, og saaledes arbejdede den irske skriftlærde Munk for at forherlige sin Bog.

Professor J. O. Westwood, som har undersøgt de bedst kendte illuminerede Manuskripter i Europa, skriver om Kells Evangeliebog: Det er den mest indtagende Evangeliebog, som findes i Verden. Hvorledes Mennesker kunde have Øjne og Redskaber til at udføre disse Mønstre, kan jeg, med al den Øvelse og Kundskab, jeg har tilegnet mig i de sidste halvtredsindstyve Aar, ikke for-

staa. Jeg kender vel alle de Biblioteker i Europa, hvor saadanne Bøger som denne findes, men der findes ikke saadan en Bog i nogen af dem — der er ingen lig den blandt alle de Bøger, som blev skrevet for Karl den Store og hans nærmeste Efterfølgere.

Giraldus Cambrenses, der under et Besøg i Irland 1185, saa en Evangeliebog i St. Brigits Nonnekloster i Kildare, fortæller i en Beskrivelse af dette Værk, at det i Følge Legendens var skrevet under Vejledning af en Engel, en Beskrivelse, der meget vel kan overføres paa Kellsbogen. Næsten hver Side er præget med Tegninger, illuminerede med en Rigdom af straalende Farver. Paa eet Blad ser du den guddommelige Majestæts Aasyn „overnaturlig afbildet, paa et andet Blad ser du Evangelisternes mystiske Skikkelser, her er et Billede af en Ørn; der af en Kalv; her et Menneskeansigt, hist Hovedet af en Løve, samt mange andre Figurer i næsten endeløs Variation. Du vil finde Billederne saa fine og udsøgte, saanønsomt tegnede og Sammenslyngningerne saa gennemarbejdede, medens Farverne, hvormed de er illuminerede, er blandet saaledes, at du vil være villig til at tro, at alt dette er Engles, ikke Menneskers Kunst.”

De irske Missionærer bragte deres Skrive- og Illuminationskunst med sig, hvor de drog hen, og lærte andre dem, og der findes talrige Eksempler paa deres Duellighed og sikre Smag rundt om i Europas store Biblioteker, bl. a. den berømte Lindisfarne Evangeliebog, der har en ret interessant Historie:

Efter at Oswald, der under sin Landflygtighed i det irske Kloster Jona, havde antaget Kristendommen, var bleven Konge i Northumberland, blev Aidan, en Munk fra Jona, Grundlægger af den northumbriiske Kirke. Han blev den første Biskop i Lindisfarne (Helligøen), idet han valgte denne Ø paa Northumbriens Kyst som Sæde for sit Stift. Brødrene, der ledsagede ham fra Jona, grundede paa Helligøen den berømte Lindisfarne Skole, som frembragte en hel Række af fint skrevne og illuminerede Manuskripter i den keltiske Stil, hvoraf flere endnu er i Behold deriblandt den kostbare Lindisfarne eller St. Cuthberts Evangeliebog, som jeg har haft Lejlighed til at se i British Museum, hvor den nu opbevares.

Den indeholder de fire Evangelier i Hieronymus latinske Oversættelse, skrevet, som det fremgaar af en forholdsvis tidlig Betrætning i selve Bogen, af Biskop Eadfrith i Lindisfarne til Ære for hans Førgænger St. Cuthbert. En senere Biskop Ethilwold lod Bogen indbinde og Billfrith udførte det juvelbesatte Metalarbejde hvormed Bindet var prydet, sikkert i Stil med Illumineringen. Hvem der har været Mester for denne, hører vi intet om, maaske Eadfrith selv.

Disse Oplysninger hidhører fra en Note i Bogens Slutning, skrevet af Præsten Aldred, der ogsaa tilføjede en Oversættelse, som han skrev mellem Linierne — et uvurderligt sprogligt Monument for den engelske Dialekt, som taltes i Northumbria i det tiende Aarhundrede, den Periode, hvorfra Aldreds Oversættelse stammer. Efter at have talt om sig selv med al den Ydmyghed: „den mest uverdige og elendige“, som naturligt eller konventionel Beskedenhed krævede, mindes han arbejdigt sine Forældre og nævner deres Navne, Alfred og „en god Kvinde Tilwin“.

Den sjældne Evangeliebog forblev i Lindisfarne Kloster til den danske Indvandring 875, da den for Sikkerheds Skyld blev baa-ret bort sammen med Cuthberts Kiste. Krønikeskriveren Simeon af Durham fortæller, at efter nogle Aars Vandring for at finde et Tilflugtssted besluttede de Lindisfarne Munk sig til at sætte over Kanalen til Irland. Men da Baaden var kommen til Sø, rej-

ste der sig en Storm, og de vrede Bølger skyllede den kostbare Bog over Bord. I Sorg over det nerstaaelige Tab vendte Munkene tilbage til den engelske Kyst. Men om Natten som de laa og sov, drømte en af Munkene, at Cuthbert tilskyndede ham til at søge efter Bogen paa Strandbredden. Man fandt ganske rigtig her Bogen, som ikke havde taget mindste Skade, takket være det solide Skrin, hvori den opbevarede.

Evangeliebogen blev en Tid opbevaret i Durham, hvorefter den undertiden kaldes Durham-bogen, men kom dog senere tilbage til Lindisfarne, hvor den forblev til Klostrernes Opløsning. Derefter ved man intet om dens Historie, før den omsider havnede i Sir Robert Cottos Samling, den store Samler, hvem England skylder Bevarelsen af saa mange litterære Skatte fra Middelalderen. Men da havde Bogen mistet det kostbare juvelbesatte Bind.

Bogens Ornamentering er beundringsværdig med Billeder af de fire Evangelister, flere Sider med ornamenterede Kors og en Rigdom af kunstfærdigt tegnede Begyndelsesbogstaver gennem hele Bogen.

Ogsaa fra et liturgisk Synspunkt er Bogen af Interesse. I en Afhandling i Revue Benedictine er der bleven gjort opmærksom paa, at Festkalenderen, der er føjet til hvert Evangelium, viser stor Lighed med den liturgiske Cyklus ejendommeligt for Kirken i Neapel.

Den ærverdige Bede fortæller i sin Kirkehistorie, at Theodore af Tarsus, der var Erkebiskop i Canterbury, paa sine Missionsrejser omkring i England var ledsaget af Adrian, forhen Abbed for et Kloster paa Øen Nisita nær Neapel. I Lindisfarne indviede Erkebiskop Theodore den ny Katedral, der var helliget Mindet om Aidan, og der kan næppe være Tvivl om, at Adrian bragte Bøger med sig fra sit gamle Kloster. Og der er da Grund til at antage, at Lindisfarne Evangeliebog er opskrevet efter en Bog, som denne Adrian, der ledsagede Theodor havde bragt med sig.

„— Af Jord skal du atter opstaa.“

Af C. Skovgaard-Petersen.

Det er Paaske; det er Opstandelsens Fest!

Ved hver Grav i vort Land bliver der vist hen til Opstandelsen: „Af Jord er du kommen; til Jord skal du blive; af Jord skal du atter opstaa!“ Det er Kirkens sidste Hilsen til dem, over hvis Legeme Jorden lukker sig.

Den Hilsen har været mange sørgende Mennesker til Trøst; men det nytter ikke at nægte det: den er ogsaa mange til Forargelse — og det ikke blot blandt dem, der stiller sig fjendsk over for Kristendom og Kirke; men ogsaa blandt dem, der omfatter Kristi Evangelium og Menneskers Frelse med et brændende Hjerter. Her er lagt en uodig Vanskelighed paa Menneskers Vej, mener de.

Jeg mindes en Udtalelse af den bekendte norske (fornylig afdøde) Madagaskar-Missionær Johannes Johnson. Han skriver et Sted: „At vi ved hver Begravelse læser de Ord „... af Jord skal du atter opstaa!“ taget vi ved, at hvert Milligram af Legemet gaar over i andre Organismer, — det er falsk Pietet for det gamle og manglende Respekt for Guds klare Virkelighed saaledes som han har ladet os kende den.“ Heri vil adskillige give Johnson Ret.

I og for sig er der heller ikke det mindste i Vejen for at ændre de omtalte Ord; thi Jordpaakastelsesorden stammer hverken direkte fra Jesus selv eller fra nogen Apostel. Saa vidt jeg ved, kendes deres Oprindelse ikke. Men den Skik „at kaste Jord paa“ er i alt Fald ældgammel. Den kan paavises i Kirken allerede i det 7. Aarhundrede; og me-

get tidlig blev Jordpaakastelsen ledsaget af en treleddet kort Formular omtrent af samme Indhold som den unbrugelige. Dog findes der, særlig hvad det tredje Led angaar, adskillige Variationer. Snart lyder det saaledes: „... Gud skal opvække dig paa den yderste Dag!“ — snart saaledes: „O, min Genløser, opvæk mig paa den yderste Dag!“ I den svenske Kirke siger Præsten: „... Jesus Kristus, din Frelser, skal opvække dig paa den yderste Dag!“; og i den engelske Kirke, hvor Formlen er adskilligt længere, hedder det bl. a.: „... Vi overgiver dette Legeme til Jorden, Jord til Jord, Støv til Støv, i sikkert og fast Haab om Opstandelse til evigt Liv“ o. s. v.

Det vil let ses, at i de her nævnte Variationer er det, som falder saa mange moderne Mennesker for Brystet, taget bort: der tales nok om Opstandelse, men ikke under den haandfaste Form, som vi har: „... Af Jord skal du atter opstaa“. Hvis det derfor virkelig skulde vise sig, at vore Jordpaakastelsesord i deres nuværende Skikkelse gør Skade ved at give Mennesker et rent materialistisk Indtryk af Opstandelseslegemet, saa er der ingen Grund til stadig Konservatisk Landkirker og de for skellige Kirketider vil, som antydet, hurtigt vise, at vor Form for Kirkens Afskedshilsen er ikke den eneste rette eller eneste mulige.

Dog maa det ikke glemmes, at der i denne Sag, som i saa mange andre, er to Yderligheder, der begge maa undgaa, fordi de begge er lige langt fra den kristne Sandhed. Den groft materialistiske Opfattelse af Opstandelseslegemet maa undgaa, thi den strider direkte mod Ord som disse: „Kød og Blod kan ikke arve Guds Rige, ej heller arver Forkrænkeligheden Uforkrænkeligheden“ — og mod Paulus' Karakteristik af Opstandelseslegemet som „et aandeligt Legeme“. Men den Yderlighed: at gøre sig saa „aandelige“ Tanker om Opstandelseslegemet, at man overklipper enhver Forbindelse mellem vort nuværende Legeme og vort tilkommende, den maa lige saa fuldt undgaa. Vort Opstandelseslegeme skal ikke være et materielt Legeme; men det skal dog have en hemmelighedsfuld Forbindelse med dette vort nuværende Legeme. Det er denne Forbindelse, vor Trosbekendelse understreger ved at tale om „Kødets Opstandelse“ (et Udtryk, som det efter mit Skøn vilde være langt betænkeligere at stryge eller ændre end Jordpaakastelses-Ordene); — og det er ligeledes denne Forbindelse mellem det døde og det opstandne Legeme, der understreges ved Paulus' Henviisning til Froet og den deraf fremvoksende Plante som en Naturparallel — og ved Evangeliernes udtrykkelige Vidnesbyrd om, at Jesu Grav var tom. Man vil næppe kunne reducere Evangelierne stærke Fremhævelse af dette Punkt til en Misforstaaelse eller til en Tilfældighed, der ikke stod i nogen som helst Aarsagssammenhæng med Kristi legemlige Opstandelse. Hvis man derfor, ved at ændre vore nuværende Jordpaakastelsesord, vilde give den ensidigt aandelige Opfattelse af Opstandelseslegemet Vind i Sejlene, saa vilde jeg nære Betænkelighed ved at ændre dem.

Vi faar indrette os paa, at alt det, der hører hjemme bag Forhængen, kan vi ikke gøre os nogen fuld adækvat Forestilling om. Hvad Gud har beredt for dem, som elsker ham, har intet Øje set og intet Øre hørt, og det er ikke opgaet i noget Menneskes Hjerter. Derfor er der saa ofte i Bibelens Tale om de højeste Ting noget, der peger i helt modsatte Retninger. Og det er der ogsaa i Bibelens Tale om Opstandelseslegemet: Opstandelseslegemet er ikke et materielt Legeme, men det har dog en bestemt Forbindelse med dette, vort materielle Legeme. At vi ikke fuldt kan sammentænke dis-

se to Sider af Sagen, skal jeg villig indrømme; men det berettiger os ikke til at stryge nogen af dem; thi hvad enten vi stryger den ene eller den anden af dem, kommer vi i begge Tilfælde udenfor bibelske Linier. Og en Kristendom, der paa afgørende Punkter gaar udenfor de bibelske Grundlinier, den skal nok i Længden (og i Praksis) vise sig at være ikke en Forbedring, men en Forringelse.

Den sejrende Sorg.

Johs. 16, 16—22.

Af Sognepræst Martin Schamby,
Herlufsholm.

Naar Jesus trøster sine Disciple med Udsigten til et gladeligt Gensyn, mener han sikkert Pinselæden med dens hjertelige Oplevelse og aandelige Samliv med Frelseren. Men dersom nu Disciple havde spurgt videre: naar vi saa har faaet dig tilbage og med dig vor Glæde, kommer der saa aldrig nogen Skilsmisse mere? da maatte Jesus jo, Sandheden tro, have svaret: jo! men at naar først den store Grundoplevelse af Hjertets Langfredag og Hjertets Pinselæde var erfaret, vilde Sorgen og Adskillelsen altid føles skjældnere og svagere. Dog, saa længe de gik under denne Himmel, vilde Glæden over Herrens Nærhed og Sorgen over hans Vigen og atter Glæden over Herrens Nærhed og Sorgen over hans Vigen og atter Glæden over hans Tilbagevenden komme og gaa „efter en lille Stund“, med korte Melleumrum og med kort Varsel.

De havde tænkt sig Fremtiden som en fortløbende Linie, en lige Vej fremad og opad, men faar nu en anden Besked. Herren ligesom klipper Linien over i smaa Stykker, snart mørke, snart lyse. De troendes Glæde over at føle hans Nærværelse i Sjælen vil vekse med Tider af Sorg, fordi han synes dem altfor fjern.

En Gang i Menneskeslægten's Barndom mente man, at Vejen fra Jord til Himmel kunde tages i et Stræk; i Hovmod byggede man et Taarn, Stokværk paa Stokværk, altid højere. Blot et Tidsspørgsmaal, saa var Himlen naaet. Men Babelstaarnet ramlede sammen. Ogsaa senere naive Slægter har ment, det kunde lykkes. Den gamle Rationalisme havde en rørende Tro til Menneskes fuldkommengørelse, indtil Napoleonskrigenes Rædsler skaa-rosede Tilliden. Og den nyere Tids rosenrøde Stolen paa Menneskeslægten's Udviklings-Erne har faaet sit Stød ved det sidste, store Sammenbrud.

Det er en prosaisk, men nødvendig Ting at faa fastslaaet for sig selv: vort sjælelige Liv gaar ikke fremad ligeud i en Linie, men Stykke for Stykke i hyppig Veksel. Baade Sorg og Glæde, baade Nærhed og Savn har sit Præg at paatrykke Sjælen. En Gud prøver sine Venner indtil Døden vis paa, at intet skal omkomme for ham.

Men Evangeliet i Jesu Afskedsord er Tilføjelsen, at hin Veksel skal ikke være endeløs eller resultatløs, for hans Lærlinge skal Glæden blive det sidste og det sejrende. Derfor sjældne forknytte og aldrig fortvivlede! Der kan bygges et Taarn fra Jord til Himmel, Etagerne hedder: Trængsel — Udholdenhed — Prøvetid — Haab, der ikke beskammer, og Grundvolden er den urokkelige: Guds Kærlighed, udstøt i Hjerterne ved Helligaanden (Romerbr. 5, 3—5). Ja Herren lover ikke blot Glæde bag efter Sorg, men Glæde udfør Sorg, Sorg forvandler til Glæde, ligesom Moderens Ve forvandles til unævnelig Lykke. Derfor stammer Nytestamentets sejrige Tale om Trængsel og Ildprøve, om Lidelse som Guds Riges Lov og Regel (Ap. Ger. 14, 22. 1. Tess. 3, 3. 2 Tim. 3, 12.) Derfor den gamle, fattige Menigheds Bøn: „Herre, giv os et fyrsteligt Sind“, og derfor den sejrfulde Holdning overfor alle Forfølgelser.

For de gamle Disciple kom Sorgen og Verdens hoverende Glæde som af sig selv. Men vi